YU ISSN - 0352-1583

TEMPO

1

1989

ČASOPIS SAVEZA ZA ESPERANTO HRVATSKE

INFORMILO DE KROATIA ESPERANTO-LIGO

Sen intenco jubilei mi komence volas mencii la fakton ke „Tempo" ĵus eniris sian 10–an jaron.

Ĉi–numero aspektas iom ĉinece (dank' al mi), iom fakece (dank' al C. Piron) kaj hazarde iom ebriece pro la kanta kaj poezia paĝoj.

Mi kaj la redakcianoj atendas viajn reagojn je iu el la manieroj menciitaj en nia komuna mesaĝo al vi kiu troviĝas sur la najbara paĝo. Tralegu ĝin tuj!

Ĝis la venonta numero.

Tempo

ZAGREB - **1989. 04. 27.**

broj / numero: **40**
godina / jaro: **X**
broj primjeraka / ekzempleroj: 3 000

osnivač i izdavač / fondinto kaj eldonanto

SAVEZ ZA ESPERANTO HRVATSKE
KROATIA ESPERANTO–LIGO

savjet glasila / konsilantaro

Josip BRKANAC, Milan KOČIŠ (predsjednik/prezidanto), Irma KOVAČIĆ, Ivo OSIBOV, Ivica ŠPOLJAREC.

članovi uredništva/ redakcianoj

Sanja LAZIĆ, Ljiljana PRANJIĆ, Neven PUFNIK, Ivica ŠPOLJAREC i Zlatko TIŠLJAR.

glavni i odgovorni urednik / ĉefredaktoro
grafičko uređenje / grafika aranĝo

Ivica ŠPOLJAREC

adresa redakcije / redakcia adreso

Savez za esperanto Hrvatske (za „Tempo")
Amruševa 5/1, YU–41000 Zagreb, Jugoslavio
tel: (38) 041/ 424–660
žiro račun: 30102–678–4863

izlazi tromjesečno / aperas 4–foje jare

cijena 1 primjerka / prezo de 1 ekzemplero
3.000.–din

godišnja pretplata / jarabono
10.000.– din

slaganje i tisak / kompostis kaj presis

Međunarodni centar za usluge u kulturi
Internacia Kultura Servo - IKS
Amruševa 5/1, Zagreb

„Tempo" primaju svi članovi Saveza za esperanto Hrvatske s uplaćenom članarinom za tekuću godinu.

Po mišljenju Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH, broj 2788/1–1980 od 16. 04. 1980. godine, časopis Saveza za esperanto Hrvatske „Tempo" oslobođen je poreza na promet proizvoda.

Jugoslavia Esperanto-Ligo
Jugoslovenski savez za esperanto

KROATIA ESPERANTO-LIGO
Savez za esperanto Hrvatske

MEMBROKARTO

Članska iskaznica

numero / broj

Persona kaj familia nomoj / Ime i prezime

Membro de la Esperanto-societo / Član esperantskog društva

Membriĝjaro/God. uči ____ Naskiĝjaro/God. rod. ____

Poštovani čitatelji,

Predajemo vam na čitanje prvi ovogodišnji broj „Tempa". Nova redakcija predvođena iskusnim Štefom učinila je najbolje što je u ovom trenutku mogla. Neki će možda primijetiti da smo zakasnili s izlaženjem, neki neće biti zadovoljni njegovim sadržajem. Neki će ga samo prolistati a neki će ga jednostavno odložiti na stranu pitajući se „zašto mi još uopće šalju ovaj časopis?". Naravno, ove reakcije redakcija samo nagađa jer ne zna što vi, čitaoci, o „Tempu" stvarno mislite. Razlog tome je potpuni izostanak komunikacije između nas. S esperantskim je društvima, uz časne iznimke, gotovo isto. Nismo zadovoljni ovom konstatacijom jer vjerujemo da može biti bolje. Prvi korak u tom smjeru odlučili smo poduzeti mi. Tiskali smo ovaj broj u 3000 primjeraka i uputili smo ga na sve adrese kojima raspolažemo u našoj evidenciji, bez obzira na uplaćenu članarinu ili pretplatu. Ono najmanje što vi trebate učiniti jest da nam javite da li još uvijek želite primati „Tempo". To možete uraditi na dva načina:

*1. **Učlanjenjem u esperantsko društvo** (popis društava nalazi se u ovom broju). Time postajete član Saveza za esperanto Hrvatske, dobivate člansku iskaznicu i primate „Tempo".*

*2. **Pretplatom na „Tempo".** Pretplatu u iznosu od 5.000 (do 20.05.) ili 10.000 (nakon 20.05.) uplatite na žiro račun broj 30102-678-4863. Time ste osigurali 4 broja „Tempa" u 1989.*

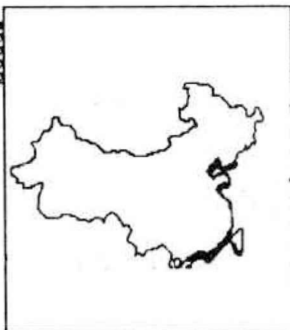
Vjerujemo da učlanjenje/pretplata neće za vas predstavljati veliki izdatak a nama ćete na taj način pomoći da redovno i što kvalitetnije izdajemo časopis. Onima koji to ne učine nećemo više slati „Tempo" smatrajući da ga ne žele primati.

Nešto više možete učiniti tako da nam pišete, sugerirate, šaljete članke i svoja zapažanja. Bit će nam to korisni putokazi za izdavanje časopisa i na njima unaprijed zahvaljujemo.

Vjerujući da ćete se odazvati našem pozivu, do slijedećeg broja srdačno Vas pozdravljaju

članovi uredništva

VOJAĜO AL ĈINIO

Post la plurmonata streĉa klopodo mi, pasintaŭtune, sukcesis aranĝi veturon al Ĉinio per konata transsiberia trajno. La kvin tag-nokta vojaĝo de Moskvo al Pekino jam laŭ si mem estas unika travivaĵo. Vastegaj siberiaj pejzaĝoj, betularbaretoj, intimaj vilaĝetoj, foraj urbegoj, Bajkala lago, flava mongolia dezerto - iom post iom gvidis la scivoleman trafenestran rigardon rekte ĝis la Granda Muro, kiu subite elkreskis en la montaro tuj post la mongolia landlimo. Tio ĝisoste konvinkis min ke mi vere atingis Ĉinion.

Tri sekvajn novembrajn semajnojn mi pasigis kiel gasto de Ĉina Esperanto-Ligo en kvar ĉinaj urboj: Pekino (Beijing), Nankino (Nanjing), Ŝanhajo (Shanghai) kaj Hangzou. Agrabla kaj ĝojiga estis renkontiĝo kaj kunestado kun malnovaj amikoj kaj konatoj - ĉi foje sur ilia teritorio kaj eĉ en iliaj familiaj domoj.

Vidindaĵoj kaj bongustaĵoj svarmis ĉiutage kaj ĉiupaŝe sed ĉi-artikole mi intencas peri al vi nur iom el miaj esperantaj renkontiĝoj kaj spertoj.

En ĉiuj kvar vizititaj urboj mi havis aranĝitan renkontiĝon kun la membroj de lokaj Esperanto-Societoj. Dum la interparoloj kaj diskutoj, kiuj okazis post mia lumbilda prezento de Jugoslavio kaj enkonduka prelegeto pri nialanda esperanto-movado, mi konstatis ke ĉinaj esperantistoj frontas similajn problemojn kaj obstaklojn kiel en nia lando aŭ kiel ie ajn en la mondo. Do, ofte temas pri la foresto de kontentiga praktika ebleco uzi la lingvon el kio sekvas i.a. malalta lingvokono. Kvankam propagando kaj instruado sufiĉe bone funkcias malmulte da novuloj restas ligitaj al la movado. Tamen, kelkfoje kortuŝis min natura abnegacio kaj entuziasmo kiun radias iuj gejunuloj. Ilia energio, se bointence subtenata de spertuloj, donas esperon por la estonto.

Ŝanhajo havas multjaran reputacion en esperanto-movado. Ankaŭ hodiaŭ ĝi estas forta movada centro en Ĉinio. Ŝanhaja E-Asocio havas propran oficejon kaj la profesian sekretarion. Krom la renkontiĝo kun membroj de la Asocio mi vizitis Ŝanhajan Universitaton por Internaciaj Studoj kie funkcias regula unujara studo-kurso por E-instruistoj. Nuntempe tie studas dudeko da gejunuloj el diversaj partoj de Ĉinio. Sed tio kio estas plej kvalita, firma, mirinda kaj kvalita en ĉina E-movado apartenas al profesia kaj „altranga" sfero. Dum la restado en Pekino mi ĝojis kontakti kun pluraj tiatipaj organizoj aŭ unuopuloj. Jen ili: redakcio de revuo „El Popola Ĉinio", Esperanto-fako de Internacia Librodistribua Kompanio, redakcio de Radio Pekino, s-ro Chen Yuan (estro de la Ĉina Ŝtata Komisiono pri Lingvo kaj vicprezidanto de ĈEL) kaj la oficistoj de Ĉina Esperanto-Ligo (ĈEL) kun kiuj mi ĉiutage kunestis. Pli ol kvindeko da ili estas profesiuloj spertaj en sia fako, ofte kun tre bona lingvokono kaj kun la enviindaj rezultoj malantaŭ si.

Pri la atingoj kaj la evoluo de ĉina E-movado dum lastaj dek jaroj venis kaj daŭre venas tuta lavango da informoj. Ni esperu ke tiu fonto estu pli kaj pli abunda.

Fine, mi konstatas ke Ĉinio estas malnova kaj grandega lando kun enorma homa potencialo tiel ke miaj tri ĉinaj semajnoj ŝajnas nur kiel fajreto de alumeto en la kosmo. Tamen la fajreto prilumis al mi iun nekonatan vizaĝon de nia mondo, alportis novajn sciojn kaj donacis novajn amikojn kaj konatojn. Iliajn sincerajn salutojn, bondezirojn kaj inviton kunlabori per kaj por la Internacia Lingvo mi ĉi-okaze peras al vi.

ivica ŝpoljarec - ŝtef

CLAUDE PIRON (1931) dugi je niz godina radio kao prevodilac u UN i Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji širom svijeta. Sada je profesor na Fakultetu za psihologiju i odgojne znanosti Sveučilišta u Genevi (Švicarska) i aktivno se bavi psihoterapijom. Član je Esperantske Akademije.

Objavio je niz stručnih radova o međukulturalnom komuniciranju na francuskom i esperantu, a pod pseudonimom Johán Valano šest romana, zbirku pjesama i niz novela na esperantu.

U ovom i slijedećem broju „Tempa" objavljujemo prijevod njegovog eseja tiskanog u seriji „Esperanto-Dokumentoj 26E" (Rotterdam, 1988).

PSIHOLOŠKE REAKCIJE PREMA ESPERANTU

1. Različite reakcije

Psihologu koji istražuje reakcije na riječ „esperanto" očigledne su dvije činjenice: (1) velik dio upitanika ima o toj temi mnogo što reći; (2) oni smatraju očiglednima mnoge činjenice koje nisu u skladu sa stvarnošću (a mogu se provjeriti), te ih u mnogim prilikama spontano navode, na primjer: „esperanto je jezik koji nitko ne govori", „ne postoje djeca kojoj je to materinji jezik", itd. Takva uvjerenja dobro ilustrira pismo koje je čitalac Peter Wells, iz Singapura, poslao redakciji časopisa *Time magazine*:

Esperanto has no cultural history, no indigenous literature and no monolinguals or even first-language speakers. (Wells, 1987)

(Esperanto nema kulturnu povijest, ni izvornu literaturu, ni ljude koji govore samo taj jezik pa čak ni one kojima bi to bio prvi jezik.)

Osim toga mnogi upitanici pokazuju znakove emocionalnosti. Neki reagiraju s izraženim entuzijazmom i uzbuđenošću. No većina ih gleda na esperanto s visoka, kao da se radi o nečem djetinjastom. Takve osobe pokazuju da esperanto nije nešto važno, a u tonu njihova glasa osjeća se nepoštivanje, nadmoćnost i ironičnost prema „naivčinama" koje se njim bave.

Ako istražitelj, da bi raspolagao s usporednom, referentnom reakcijom, predloži upitaniku da na isti način iznese svoje mišljenje o bugarskom ili indonezijskom jeziku, dobiva sasvim drugačiji odgovor. Upitanik u istom trenu, potpuno neutralnim tonom glasa objašnjava sve ono što o dotičnom jeziku može reći, a to je najčešće činjenica da, što se njega tiče, on ne zna ništa.

Taj kontrast začuđuje. On postaje još očitiji kada se testira znanje pomoću preciznih pitanja o književnosti, geografskoj rasprostranjenosti, izražajnim mogućnostima, itd. Odmah je vidljivo da je informiranost upitanika o esperantu gotovo potpuno pogrešna, mnogo više negoli u ono malo znanja koje on može o referentnom jeziku izvući iz sebe. Zašto su oni svjesni svoje nekompetentnosti u jednom slučaju a ne i u drugom?

Vjerojatno zbog toga što jezici poput bugarskog i indonezijskog pripadaju u područje činjenica, dok se esperanto smatra tek prijedlogom. Pred činjenicama se ljudi klanjaju. A zašto se esperanto ne stavlja u polje činjenica? I zašto je reakcija, tako često, u velikoj mjeri emocionalna? Upitanje afektivnosti ne ograničava se samo na pojedinačne razgovore, što

potvrđuje slijedeći citat iz članka o pedagogiji latinskog jezika, koji je inače napisan najneutralnijim i suho obavještajnim stilom:

Gloire donc au latin, et à bas l'espéranto, mixture aux relents d'artifice et aux espérances déçues! (G.P., 1985)

(Slava latinskom, nek nestane esperanto, gadna mješavina koja smrdi nezrelošću i lažnim nadama!)

Ova rečenica, bez ikakve veze s preostalim tekstom članka, djeluje kao da se neki emocionalni gejzir najednom uzdigao iz bogzna kojih dubina. Zašto?

2. Obrambeni mehanizmi

Nakon analize mišljenja o esperantu ili o širem području međunarodnog jezičnog komuniciranja, koja se lako pribave u razgovoru s pojedincima ili se iznose na službenim skupovima posvećenim toj temi, otkriva se da je u njima karakteristična prisutnost i djelovanje tzv. „obrambenih mehanizama". Tako se nazivaju podsvjesno organizirani postupci da bi se izbjegao sukob s realnošću koja bi mogla biti neugodna (Freud, Anna, 1937). Evo nekoliko primjera:

(a) *Negiranje.* Esperanto se tretira kao nepostojeći element u stvarima gdje bi ga se trebalo uzimati u obzir. Na primjer knjiga *Le Langage* iz enciklopedijske serije *La Pleiade* (Martinet, 1968), koja na 1525 stranica opisuje žargone i razne mješavine jezika te sve od prevođenja do poremećaja u govoru, ne sadrži nikakav opis, čak ni spomen, o tom začudnom fenomenu - jeziku koji je prije sto godina znao samo jedan čovjek, a danas se upotrebljava u više od sto zemalja. Slično je i s nagomilanim iskustvom o esperantu kao konferencijskom jeziku, koje bi se trebalo uzimati u obzir: 1986. godine nije bilo dana a da se negdje u svijetu nije održavao međunarodni kongres, susret ili sastanak, čiji je radni jezik bio esperanto (popis tih događanja može se vidjeti u *Heroldo de Esperanto* od 20. ožujka 1986). Kada UN, na primjer, detaljno analizira probleme prisutne u jezičnom komuniciranju, bilo bi dosljedno da uzme u obzir i ovo iskustvo, čak ako ga, nakon rasprave, zbog jasnih razloga i odbaci. No to se ne događa (King i drugi, 1977; Allen i dr., 1980; Piron, 1980).

Čak i lingvisti koji se bave istom vrstom komuniciranja kakva se svakodnevno ostvaruje esperantom, prilaze tom problemu kao da je takvo iskustvo nepoznato:

While economists are exercised in creating a Eurodollar, why should we not try for a Eurolanguage too? (Lord, 1974, str. 40)

(Dok se ekonomisti bave kreiranjem evrodolara, zašto se mi ne bismo bavili stvaranjem evrojezika?)

Prvi korak industrijalca koji se susreće s problemom proizvodnje jest da uzme u obzir sva postojeća rješenja te da ispita da li već postoji neki sistem koji bi njega zadovoljio, pa tek potom traži nove puteve. Takav postupak, toliko prirodan u svakodnevnom životu, nikada se u stvarnosti ne primjenjuje kada je u pitanju međunarodno komuniciranje. Tu se dakle nalazimo pred problemom nijekanja stvarnosti, u psihoanalitičkom smislu.

(b) *Projekcija.* Projekcijom se naziva činjenica da se nekome dodjeljuju oni psihički elementi koji se nalaze u nama, ali kojih nismo svjesni. Dobar primjer toga sadrži slijedeća rečenica:

Efforts to devise universal languages which could be adopted without prejudice and learned without trouble - languages like Esperanto - represent a noble intent combined with an essential ignorance of what language is and how it works. (Laird, 1957., str. 236).

(Nastojanje da se izmisle univerzalni jezici, koji bi se mogli usvojiti bez predrasuda i lako naučiti - jezici kao što je esperanto - predstavlja samo po sebi plemenitu namjeru spojenu s bitnim neznanjem o tome što je jezik i kako on funkcionira.)

Esperanto zadovoljava sve kriterije, lingvistički prihvaćene, za definiranje jezika (Martinet, 1967, str. 20). Nije li autor koji, bez provjere, ne zasnivajući svoje mišljenje na temelju stvarnih argumenata, polazi od principa da je njegov stav istinit, neznalica, upravo onakav kakve on vidi u drugima?

Esperantu se često pripisuju značajke koje ga predstavljaju kao monstruoznog mutanta. Evo kako nastavnik jezika iz SAD opisuje taj jezik (navodim samo prijevod, jer momentalno ne raspolažem originalom):

Jezik je, kao ljubav i duša, nešto ljudsko i živo, koliko god ga je teško definirati; on je prirodan proizvod duha ljudske rase a ne pojedinca. . . Umjetni jezici su odbojni i groteskni, kao ljudi s metalnom nogom ili rukom, ili s impulsnim aparatom ušivenim u srce. Dr. Zamenhof je isto tako kao i dr. Frankenstein stvorio čudovište, sastavljeno od živih komada i dijelova, i kao što nam je Mary Shelley pokušala poručiti, ništa dobra od njega ne može nastati. (Arbaiza, 1975, str. 183).

Ili se bez argumenata izjavljuje da je esperanto

orienté vers la suppression graduelle des traditions (Accontini, 1984, str. 5)

(usmjeren ka postupnom odbacivanju tradicija).

U ovim prosudbama očito su prisutni strahovi i umišljanja, koja se projiciraju na jezik: umjesto da ga se proučava kao jezičnu, literarnu, socijalnu ili psihološku realnost, prema njemu se odnosi kao prema nekom stvoru iz snova koji pokreću podmukle namjere, bez uvidanja koliko je takvo držanje delirijsko, u psihijatarskom smislu riječi.

(c) *Racionalizacija*. Neracionalni stavovi se brane gomilom uvjerljivih argumenata. Drugim riječima, kao u klasičnim primjerima paranoičnog izražavanja, intelektualno prezentiranje ideje je strogo logično. Samo nedostatak realne osnove iznevjerava njenu zamišljenu bit. Na primjer, esperantu se pridaje indoevropski, fleksibilno analitički karakter, što se objašnjava činjenicom da je Zamenhof, navodno, poznavao samo indoevropske jezike. No, nijedna od ovih tvrdnji nije prethodno provjerena. U stvari:

- Važnu ulogu, u karakteru esperanta, zauzima njegova mnogokulturna podloga, u kojoj je azijski i madarski doprinos bio značajan (esperantska literarna aktivnost, izmedu dva rata, velikim se dijelom razvijala u Madarskoj tzv. Budimpeštanska škola a madarski nije indoevropski jezik).

- Zamenhof je dobro poznavao hebrejski, dakle neindoevropski jezik, što je ostavilo trag i u njegovom djelu; npr. morfem *ig*, u svom semantičkom značenju, ima svoj ekvivalent, od svih jezika koje je Zamenhof poznavao, jedino u hebrejskom *hif'il* (Piron, 1984, str. 26).

- Esperanto funkcionira kao aglutinativan a ne kao fleksibilan jezik. Izražavanje na njemu može biti isto tako sintetičko kao i analitičko: može se sasvim pravilno reći *mi biciklos urben* kao i *mi iros al la urbo per biciklo*. Istraživanja tekstova pokazuju da su sintetičke forme vrlo česte; i koliko je istina da je esperanto po svom rječničkom fondu i fonetici indoevropski jezik, on sigurno nije takav po svojoj strukturi - nijedan indoevropski jezik ne sadrži strogo nepromjenjive morfeme kao on.

(d) *Izoliranje*. Izoliranjem se naziva postupak kojim se nešto izdvaja iz cjeline i prosuduje bez referenci. Kada autor kaže o jezicima:

Il arrive aussi qu'il en naisse, mais jamais du néant: l'espéranto est un échec (Malherbe, 1983, str. 368)

(Dogada se da se jezici rode, ali ne ni iz čega: esperanto je propao)

on odvaja medunarodni jezik od njegovog povijesnog a isto tako i jezičnog konteksta. U stvari, esperanto je jedan u dugom nizu pokušaja i razmišljanja koji se protežu tokom više stoljeća. U Zamenhofovom radu on je imao postepenu genezu, koja po mnogo čemu sliči jezičnom razvoju. Kako ta embrionalna geneza izrasta u vrstu i kako postepeno nastaje jezik - zanimljiv je fenomen za daljnje proučavanje (Waringhien, 1959, str. 19-49). S druge strane pak, morfemi koji ga tvore potječu iz drugih jezika; oni dakle nisu elementi „izvučeni ni iz čega".

Esperanto nije nastao ni iz čega više negoli, na primjer, kreolski jezik na Haitiju. Jezik nastaje kad se za to ukaže potreba. Na Karipskim otocima je kod robova raznog etničkog porijekla, čiji su jezici različiti, nastala potreba za medusobnim komuniciranjem; na osnovi te potrebe nastao je vrlo originalan jezik većim dijelom zasnovan na jeziku bijelaca koji su ih otkupili, ali strukturalno potpuno drugačiji. Slično tome je u razdoblju izmedu 1880. i 1910. godine dio čovječanstva čeznuo za medunarodnim kontaktima i težio širenju kulturnog horizonta, no

shvatili su da je učenje jezika, u njihovim životnim okolnostima, nemoguće. Ti su ljudi prihvatili Zamenhofov projekt, te, koristeći ga, pretvorili ga u živi jezik. Ni kreolski ni esperanto nisu nastali ni iz čega; njih je rodila ista sociopsihološka snaga: potreba za dijalogom.

A sada pogledajmo slijedeći tekst:

Allez prendre un oiseau, un cygne de notre lac par exemple, déplumez-le complètement, arrachez-lui les yeux, substituez à son bec plat celui du vautour ou de l'aigle, greffez sur les moignons de ses pattes les échasses d'une cigogne, mettez dans ses orbites la prunelle du hibou (. . .); ensuite, inscrivez sur vos bannières, répandez et criez ces mots: „Ceci est l'oiseau u n i v e r s e l", et vous vous ferez une petite idée de la sensation de glacement qu'a produit sur nous cette terrifiante boucherie, cette vivisection nauséabonde, qu'on n'a cessé de nous prôner sous le nom d'espéranto ou l a n g u e u n i v e r s e l l e (Cingria, str. 1-2).

(Uhvatite pticu, labuda iz našeg jezera na primjer, iščupajte mu sve perje, odstranite mu oči, umjesto njegovog ravnog kljuna stavite kljun strvinara ili orla, nakalemite na ostatke njegovih labuđih stopala hodalice, ubacite u očne duplje zjenice sove (. . .); sad stavite napise na svoje zastave, razglasite i izvikujte ovaj slogan: „Evo u n i v e r z a l n e ptice", i dobit ćete bar malu ideju o ledenom osjećaju koji u nama pobuđuje takvo zastrašujuće klanje, takva najodvratnija vivisekcija, koju nam ne prestaju predstavljati pod imenom esperanto ili u n i v e r z a l n i j e z i k.)

Ako zanemarimo slikovnu (i ptičju) viziju ovog odlomka te izraze koji predočuju obim emocionalnih reakcija („zastrašujuće klanje", „najodvratnija vivisekcija"), ostaju samo dvije kritike:

a) esperanto je rezultat čovjekove intervencije u nešto živo;

b) on je heterogen jezik.

Zaključak citiranog autora mogao bi biti racionalan uz tri uvjeta:

- kad bi jezik bio živo biće, slično životinji;

- kad bi čovjekova intervencija nad živim bićima svaki put bila štetna;

- kad heterogeni jezik ne bi bio pogodan za komuniciranje.

Hipnotiziran svojim mučnim snoviđenjima, autor je izdvojio svoju sliku ne uzimajući u obzir upravo spomenute činjenice. On ne uviđa da je prisličiti jezik nekom živom stvoru samo metafora, koju ne treba previše natezati. Spomenuta ptica bi stvarno strašno patila, no kada se 40-ih godina reformirala nizozemska ortografija, jezik nije zapomagao, niti je bila potrebna anestezija.

Drugo, čovjekove intervencije nad živim svijetom često imaju vrlo dobre rezultate. Glad u Indiji bila bi mnogo dramatičnija da nisu stvorene nove sorte žitarica, zahvaljujući svjesnoj intervenciji čovjeka nad prirodom. I ni psi, ni ruže, ni kruh ne bi postojali da čovjek svojom voljom nije primijenio svoje sposobnosti nad živim bićima. Treće, kad bi heterogenost bila za osudu, engleski ne bi mogao biti korišten na zadovoljavajući način. Jezična analiza pokazuje da je on heterogeniji od esperanta:

When we come to a language like English, we find out ourselves dealing with several languages rolled into one (Lord, 1974, str. 73).

(Kad dođemo do jezika kao što je engleski, nađemo se zapravo pred više jezika spojenih u jedan.)

Esperanto je homogeniji, jer su pravila po kojima se provodi asimilacija vanjskih elemenata mnogo stroža. Ono što razlučuje heterogenost od nečega što je sakupljeno, nije različito porijeklo elemenata nego nesklad i nedostatak vezujuće tvari (što je jasno svakome tko je pokušao načiniti ... majonezu).

(Nastavak u slijedećem broju)

FENOMENO „LONGJARA"

„Li estis nia **longjara** membro."
„Dum sia **longjara** agado en Esperanto movado, li . . . "

Kion efektive volis diri la aŭtoro de la cititaj frazoj? Mi supozas, ke li ne pensis pri longeco aŭ mallongeco (longa aŭ mallonga daŭro) de la jaro. Nu, por iuj unu jaro ŝajnas daŭri pli longe ol por aliaj, depende de iliaj vivoritmo kaj interesoj. En tiu senco, se la jaro malrapide pasas kaj ĝi ŝajnas al ni longa, ni povas diri **longjara**.

Sed, laŭ la kunteksto, la aŭtoro de la supraj frazoj ne pensis pri longdaŭro de la jaro, sed pri la kvanto aŭ daŭro de multaj jaroj. Do, jen simpla solvo: „**multjara**".

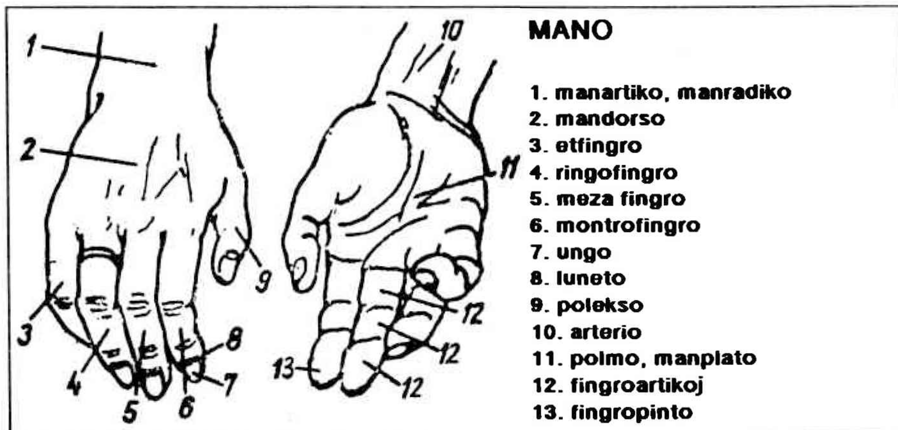
Ekz.: Li estis nia multjara membro. Dum sia multjara agado en Esperanto movado, li . . . "

Zamenhof ekzemplis al ni per jenaj aplikoj de „multjara":

„Rezulto de multjara pacienca laboro de multo da personoj . . ."
„Miaj multjaraj laboroj kaj suferoj".

Kelkloke ni povas apliki ankaŭ la esprimon „plurjara" (vivanta aŭ aganta dum pluraj jaroj). Ekz.: plurjara herbo, plurjara sukceso.

Estas interese konstati malĝustan uzon de „longjara" eĉ en la verkoj de niaj renomaj verkistoj kaj Esperantaj funkciuloj. Ĝi estas influo de kelkaj etnaj lingvoj, laŭvotre tradukita al Esperanto (dugogodišnji, longjahrig k.s.).

MANO

1. manartiko, manradiko
2. mandorso
3. etfingro
4. ringofingro
5. meza fingro
6. montrofingro
7. ungo
8. luneto
9. polekso
10. arterio
11. polmo, manplato
12. fingroartikoj
13. fingropinto

ADRESAR '89

ESPERANTSKA DRUŠTVA U SRH
ESPERANTO-SOCIETOJ EN KROATIO

DRUŠTVO ESPERANTISTA
„Tomo Vinković"
Centar za odgoj i usmj. obr.
B. Karanovića 26, p. p. 100
43000 **BJELOVAR**

DRUŠTVO ESPERANTISTA
„Braća Ribar"
Trg palih boraca 30
56223 **BOROVO**

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„V. Mihovilić"
Daničićeva 2
47000 **KARLOVAC**

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Bona koro"
(Centar mladih)
V. Nazora 1
54400 **ĐAKOVO**

ESPERANTSKI KLUB
„Koko"
B. Markača 1
43350 **ĐURĐEVAC**

ESPERANTSKI KLUB
„Nova espero"
MZ „Mali Lošinj"
Obala Maršala Tita
51550 **MALI LOŠINJ**

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Suno"
Radnička 52
Markovac
54500 **NAŠICE**

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Liberiga Stelo"
p.p. 27
54000 **OSIJEK**
tel.: 054/ 121-231

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Eho"
Vladimira Nazora 2
48220 **OTOČAC**
tel.: 048/ 71-133

ESPERANTSKI KLUB
„Juneco"
p.p. 18
52000 **PULA**

KUD ESPERANTISTA
„A.Š. Turković"
Korzo Narodne revolucije 2a/3
51000 **RIJEKA**
tel.: 051/ 34-670

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Dinko Šimunović"
p.p. 70
58230 **SINJ**

DRUŠTVO ZA ESPERANTO
„Sisak"
Vladimira Gortana 4
44000 **SISAK**

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Bratstvo i jedinstvo"
Mihaljevića bb, pp 158
58000 **SPLIT**

DRUŠTVO ZA MEĐUNARODNI JEZIK ESPERANTO
„I.L. Ribar"
MZ „Blatine - Škrape"
Končareva 73/I
58108 **SPLIT**
tel.: 058/ 521-033

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Varaždin"
Ivana Padovca 3
42000 **VARAŽDIN**

DRUŠTVO ZA ESPERANTO
„Velika Gorica"
A.G. Matoša 6
41410 **VELIKA GORICA**
tel.: 041/ 711-767

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Vinkovci"
(Dom omladine)
Đure Đakovića 32
56000 **VINKOVCI**

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„GE"
p.p. 80
43216 **VRBOVEC**

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Amikeco"
Omladinski dom
57000 **ZADAR**

STUDENTSKI ESPERANTSKI KLUB - **SEK**
Amruševa 5/I
41000 **ZAGREB**
tel.: 041/ 424-660

ŽELJEZNIČARSKO ESPERANTSKO DRUŠTVO
Mihanovićeva 12
41000 **ZAGREB**
tel.: 041/ 278-145

ESPERANTSKO DRUŠTVO
„Bude Borjan"
Amruševa 5/I
41000 **ZAGREB**
tel.: 041/ 424-660

UDRUŽENJE SLIJEPIH ESPERANTISTA HRVATSKE
Draškovićeva 80
41000 **ZAGREB**
te.: 041/ 335-273

SAVEZ ZA ESPERANTO HRVATSKE
Amruševa 5/1
41000 **ZAGREB**
tel.: 041/ 424-660

05 MAJO

13 - 19 — 41-a INTERNACIA FERVOJISTA ESPERANTO-KONGRESO - Salou, Hispanio. Inf.: IFEF-Kongreso, c/ Ruiz de Padron 45, 2°.2ª. E-08026 Barcelona.

27 - 28 — **KULTURA FESTIVALO DE JUNAJ ESPERANTISTOJ EL KROATIO** - Kumrovec. Inf.: KEL, Amruŝeva 5/1, 41000 Zagreb.

25 - 28 — JUNULARA SEMAJNFINA TURISMA RENKONTIĜO - Prago, Ĉeĥoslovakio. Inf.: Jindrich Havlik, Plechanovova 383, CS-109 00 Praha 10.

06 JUNIO

02 - 04 — NORVEGA ESPERANTO-KONGRESO - Haugesund, Norvegio. Inf.: Mara Vento, Postpoks 59, N-5501 Haugesund.

12 - 21 — TERMINOLOGIA SEMINARIO - Poprad (Altaj Tatroj), Ĉeĥoslovakio. Inf.: Wera Blanke, Otto-Nagel-Str. 110, Pf. 113-05, DDR-1141 Berlin, Germana DR.

16 - 30 — INTERNACIA AMIKA RENKONTO - Kastelo Gresillon, Francio. Inf.: Kultura Esperanto-Domo, Gresillon, F-49150 Bauge.

21 - 28 — 5-a JUNPIONIRA ESPERANTO-SOMERO - Stambulčić, Jugoslavio. Inf.: JES, D. Ozme 7/4, YU-71000 Sarajevo.

23 - 25 — **RENKONTIĜO DE ADRIATIKAJ ESPERANTISTOJ** - Split. Inf.: Marijan Cecić, Beogradska 4, 58000 Split, tel. 058/584 052. Kotizoj: 40.000 din (eksterlandanoj 15 DEM). Vidu en „Tempo" 3-4/88, paĝo 8!

07 JULIO

01 - 10 — 10. SOMERA ESPERANTO-LERNEJO - Stambulčić. Inf.: SEL, D. Ozme 7/4, YU-71000 Sarajevo.

02 - 08 — **1-a ERA-AROJ** (ESPERANTO-RENKONTIĜO DE **„Alpoj-Adria"** REGIONO POR JUNULARO) - Zadar, Jugoslavio. Inf.: Kroatia Esperanto-Ligo, Amruševa 5/1, YU-41000 Zagreb, tel. (041) 424 660. La aliĝilo kun detalaj informoj troviĝas en „Tempo" 3-4/88.

07 - 09	SEMINARIO „APLIKO DE ESPERANTO EN SCIENCO KAJ TEKNIKO" - Stražnice, Ĉeĥoslovakio. Temo „Trafiko"; limdato 31 majo. Inf.: Ĉeĥa Esperanto-Asocio, SAEST 1989, Jilska 10, CS-110 01 Praha 1.
08 - 14	INTERNACIA JUNULARA SEMAJNO - SZOLNIK, HUNGARIO. Inf.: Szilvasi Laszlo, Lingvo-Studio, Pk 87, H-1675 Budapest.
16 - 23	45-a INTERNACIA JUNULARA KONGRESO, Kerkrade, Nederlando. Temo „Transporto". Inf.: Sekretario de LKK, Op den Akker 16, NL-5925 CB Venlo (tel. 31 77 827 697).
29 - 05	74-a UNIVERSALA KONGRESO - Brighton, Anglio. Inf.: UEA, Nwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, Nederlando. Temo „Lingvo kaj egaleco en internaciaj rilatoj".
08	AŬGUSTO
05 - 12	11-a TREF - Tradicia Renkontiĝo de Esperantistaj Familioj. Inf.: Jozsef Horvath, Vajcsuk u. 20, H-9024 Gyor, Hungario.
05 - 12	62-a KONGRESO de S.A.T. - Illertissen, Bavario, FR Germanio. Inf.: Michael J. Scherm, Von Thurheimstr. 47, D-7912 Weissenhorn.
15 - 27	SOMERA ESPERANTO-LERNEJO - Struga, Makedonio, Jugoslavio. Inf.: J. Rey, 32. divizije 45, YU-41000 Zagreb.
25 - 31	**22-a PUPTEATRA INTERNACIA FESTIVALO (PIF)** - Zagreb, Jugoslavio. Inf.: I.K.S., Amruŝeva 5/1, YU-41000 Zagreb.
25 - 31	**INTERNACIA E-KONFERENCO - Zagreb** (samtempe kun PIF). Temo „Kiel reteni en la Movado komencantojn kiuj lernis bazan Esperanton". Aliĝkotizo por ambaŭ aranĝoj estas 50 gld. Restadkostoj en dulitaj ĉambroj de Studenthotelo: ĉ. 30 gld po nokto. Inf. ĉe I.K.S.
09	SEPTEMBRO
08 - 10	TRILANDA KONFERENCO - Arnoldstein, Aŭstrio. Inf.: M. Stuppnig, Esperantostr. 175, A-9601 Arnoldstein.
21 - 24	BALKANA ESPERANTO-KONFERENCO - Ohrid, Jugoslavio. Inf.: JEL (3-a BEK), V. Pelagiĉa 8/1. 71000 Sarajevo.

Aranĝoj dum la tuta jaro

- **Kultura Centro Esperantista (KCE)**, Pf. 779, CH-2301 La Chaux-de-Fonds, Svislando.
- **Internacia Esperanto-Kursejo (Pisanica)**, Pf. 791, BG-1090 Sofia, Bulgario.

IZ RADA ESPERANTSKIH DRUŠTAVA

Uređuje Neven Pufnik

IZ RADA SEH-a

Godišnja izvještajna skupština održana je u Zagrebu 25.02.1989. Izvještaji o radu, o financijskom poslovanju te izvještaj samoupravne kontrole usvojeni su bez posebnih primjedbi i duže diskusije. Nakon prezentiranja rezultata ankete o stanju u društvima razvila se duža diskusija koja je pokazala s kakvim se problemima susreću društva u svom radu, ali i koja je donijela mnogo sugestija i svježih ideja korisnih za buduće djelovanje SEH-a.

Od početka godine do sada održane su tri sjednice Predsjedništva. Glavne teme bile su profesionalizacija funkcije tajnika i reguliranje odnosa sa Međunarodnim centrom za usluge u kulturi. Nakon rasprava zaključeno je da se do 01.07. pripreme svi akti potrebni za zaključenje radnog odnosa sa tajnikom i sklapanje novog ugovora sa IKS-om.

IX SUSRET ESPERANTISTA SLAVONIJE I BARANJE

U Đakovu je 08-09.04.1989. održan IX susret esperantista Slavonije i Baranje. Organizator je bilo društvo „Bona koro". Sudjelovalo je oko 50 sudionika iz Slavonskog Broda, Osijeka, Sinja, Zagreba, Niša i Zenice. U okviru programa razgledana je poznata đakovačka katedrala, muzej Đakova i spomen galerija Ivana Meštrovića u obližnjem Vrpolju. Organizatori su se trudili da program bude raznolik, ali raspolažući minimalnim sredstvima to im nije uvijek u potpunosti polazilo za rukom. Ipak treba reći da su se i mladi i stari osjećali ugodno i da nose lijepe uspomene iz Đakova. Posebno treba istaknuti ljubaznost domaćina koji su ugostili goste u svojim domovima. Samo, pitamo se, gdje su nestali esperantisti iz Slavonije i Baranje? Njih je u Đakovu bilo najmanje. Ipak je to trebao biti njihov susret!

IZ RADA ED „DINKO ŠIMUNOVIĆ" - SINJ

Sve dosadašnje aktivnosti esperantista Sinja odvijale su se u prostorijama „Doma mladih" u Sinju, s kojim društvo surađuje od svog osnutka. Tu je smještena i E-biblioteka koja djeluje u sklopu „Gradske knjižnice". Članovi društva za uzgoj malih životinja „Kamičak" iz Sinja, koji u esperantu vide mogućnost međunarodnog komuniciranja, odlučili su osnovati E-sekciju. Ovih dana počinje za njih početni A-tečaj esperanta. Ovo društvo organizator je Republičke izložbe malih životinja 29.11.1989. Pozivaju esperantiste koji se bave ovim hobijem da dođu u Sinj. Istovremeno u Sinju će se održati seminar za nastavnike i voditelje tečajeva esperanta. Suradnja sinjskih esperantista i OK SSOH Sinj vrlo je dobra. Zaslužan za to je predsjednik omladine prof. Ivan Bulj, nekadašnji član zagrebačkog SEK-a.

SEMINAR U LOVRANU 10–12.02.1989.

U Lovranu je u organizaciji SEH-a održan trodnevni seminar za kadrove esperantskih društava. Sudjelovalo je 26 sudionika iz 9 društava i saveza. Predavali su Ivica Špoljarec, Ljiljana Pranjić i Neven Pufnik. Teme su bile: „Esperantski pokret u svijetu i kod nas" i „Mogućnosti organiziranja društvenog života u ED". Posebno dobro primljeno bilo je predavanje Ivice Špoljareca o putovanju u Kinu, uz dijapozitive i na esperantu.

PREMIJERA DRAMSKE GRUPE SEK-a

Dramska grupa Studentskog esperantskog kluba iz Zagreba izvela je premijerno 20.03. u okviru 13. Susreta kazališnih amatera Zagreba „Sabor ptica" Farida Uddina Attara. Predstavu je izvelo 12 glumaca na hrvatskom jeziku u režiji Teodore Kučinac. Priprema se esperantska verzija za Smotru u Kumrovcu, Susret u Zadru te TEJO kongres u Nizozemskoj.

ISPIT IZ „B" i „C" STUPNJA

Da bi se svima koji esperanto uče individualno omogućilo da dobiju diplomu o poznavanju esperanta, odlučeno je da se u okviru SEH-a organizira polaganje ispita. Ispiti iz „B" i „C" stupnja održat će se u SUBOTU – 03.06.1989. u Zagrebu. Da biste pristupili ispitu potrebno je da se prije toga prijavite. Rok je 17.05.1989. Cijena ispita, koja obuhvaća troškove organizacije, ispitne komisije i diplome, iznosi za „B" ispit 30.000 a za „C" ispit 40.000 dinara. U „Tempu" broj 3–4/88 na stranicama 10–11 objavljen je nastavni program iz kojeg se vidi što je potrebno znati za koji stupanj te koja je preporučena literatura. Detaljnije informacije u SEH-u.

SUSRET ESPERANTISTA REGIJE „ALPE-JADRAN" – ERA-AROJ

O susretu smo vas informirali u prošlom broju „Tempa" gdje je objavljen i „Aliĝilo". U okviru priprema, koje teku normalno, delegacija organizacionog odbora boravila je 11–12.03. u Zadru gdje je dogovorena suradnja s ED „Amikeco". S obzirom na to da je broj mjesta ograničen, požurite s prijavama. Detaljnije informacije možete dobiti u SEH-u.

ORGANIZIRANI ODLAZAK NA 45. TEJO KONGRES U KERKRADE

Pozivamo sve zainteresirane za autobusni prijevoz na kongres da nam hitno, najkasnije do 13.05. pošalju svoju adresu i predprijavu koja ničim ne obavezuje. Nakon toga poslat ćemo podrobniju informaciju o cijeni, načinu plaćanja i ostalom. Računa se da će cijena biti oko 130 DEM u dinarima prema kursu na dan putovanja. U slučaju da se do 13.05. ne javi dovoljan broj putnika, od putovanja se odustaje. Javite se! Informacije u SEH-u.

SMOTRA U KUMROVCU

U Kumrovcu će se 27–28.05. održati smotra kulturnog stvaralaštva esperantske omladine SR Hrvatske. Pozivamo sve zainteresirane da prisustvuju susretu. Smještaj u objektima ferijalnog saveza. Za izvođače programa besplatno a za posjetioce cijena noćenja je 5.000,-. Prehranu organizira svatko sam. Dođite da se družimo – predosjećamo dobar provod!

REZULTATI ANKETE O STANJU U ESPERANTSKIM DRUŠTVIMA I SAVEZIMA U SR HRVATSKOJ

UVOD: Da bi se dobio uvid u rad esperantskih društava i saveza koji djeluju u okviru Saveza za esperanto Hrvatske provedena je krajem 1988. godine anketa. Anketni upitnik dostavljen je na 46 adresa kojima raspolaže u svojoj evidenciji SEH. Od toga se sa naznakom ,,nepoznat" vratio samo jedan. Ispunjeni upitnik dostavilo je: 17 registriranih društava (iz Đurđevca, Karlovca, Otočca, Pule, Đakova, Osijeka, Našica, Vinkovaca, Varaždina, Vrbovca, Velike Gorice, Rijeke, Splita /dva društva/ i Zagreba /tri društva/), 2 saveza (Zagrebački esperantski savez i Udruženje slijepih esperantista Hrvatske) te 2 esperantske grupe /nisu registrirane/ (iz Malog Lošinja i Splita). Anketom je prikupljen velik broj podataka o radu društava, korisnih za djelovanje SEH-a, ali meritorno zaključivanje o stvarnom stanju nije moguće jer odgovore nije dostavilo još desetak društava za koje znamo da djeluju. Zbog toga rezultate koji slijede treba uzeti sa rezervom.

REZULTATI ANKETE

ČLANSTVO: U društvima je evidentirano 1319 članova. Od tog broja 732 su podmirila članarinu za 1988. god. Napominjemo da je samo oko 50% tih članarina proslijeđeno SEH-u.

INFORMIRANJE: Informiranje članstva putem biltena ili časopisa može se ocijeniti dosta lošim. Izdaje se ukupno 6 biltena i 3 časopisa (ZELANO, KOKO, HELIKO). Većina biltena je povremenog karaktera. Neka društva (B. Borjan, Željezničarsko i Udruženje slijepih esperantista) objavljuju informacije u glasilima svojih saveza (Zelano, Jugoslavia fervojisto, Espero).

PROSTOR: Ovaj problem prisutan je gotovo u svim društvima. Niti jedno društvo ne raspolaže svojim vlastitim prostorom. Koriste se uglavnom prostori mjesnih zajednica, domova kulture, škola ili drugih organizacija i saveza. Neka društva ipak i na taj način osiguravaju sasvim normalan rad.

OKUPLJANJE ČLANSTVA: Članstvo se sastaje uglavnom jednom tjedno. U četiri društva to čine povremeno a samo u dva okupljanje je vrlo rijetko.

SURADNJA S DRUGIMA: Društva najčešće surađuju s osnovnim školama gdje održavaju tečajeve esperanta. Kod suradnje sa DPO najčešće se surađuje sa savezom socijalističke omladine premda ni ta suradnja nije dostatna. Sa socijalističkim savezom radnog naroda surađuje se uglavnom samo zbog financiranja. Svega šest društava održava neku suradnju s drugim esperantskim društvima i to uglavnom na regionalnom nivou.

TEČAJEVI: Tečajeve esperanta održavaju svi, osim jednog deruštva. Uglavnom se uči po ,,Zagrebačkoj metodi".

PROGRAMI RADA: Programe rada ima 14 društava dok ih 3 rade bez

programa. Programi su zadovoljavajući no problem je njihova realizacija.

OSNOVNI PROBLEMI U RADU: Probleme u radu navodimo prema učestalosti kojom se pojavljuju (u zagradi je naveden broj društava koji ih je istakao): nedostatak vlastitog prostora (13), financijski problemi (11), fluktuacija članstva (6), pasivno članstvo (4), slab odnos SSO i ostalih DPO prema esperantu (3), slab odaziv starijih članova (3), nepostojanje profesionalnog tajnika (2). Naveden je još nedovoljan broj mladih, velik broj starijih članova i slabo poznavanje jezika.

SURADNJA SA SEH-om: Deset društava ocijenilo je suradnju dobrom, tri zadovoljavajućom a četiri lošom. Predlaže se SEH-u da ubuduće radi na: održavanju seminara za podizanje nivoa znanja jezika, jačanju međusobne povezanosti između društava u Hrvatskoj, učvršćivanju suradnje s drugim društvima u Jugoslaviji, poticanju međunarodne suradnje, organiziranju zajedničkih odlazaka na međunarodne skupove, poboljšanju informiranja, češćem i kvalitetnijem izlaženju ,,TEMPA", ponovnom pokretanju časopisa ,,OVO", izradi propagandnog esperantskog materijala za sva društva, poboljšanju evidencije članstva i izdavanju članskih iskaznica, popularizaciji esperanta u drugim sredinama, pomoći društvima u manjim mjestima, redovnijim kontaktima s društvima, financijskoj pomoći društvima, organiziranju zajedničkih akcija, osamostaljenju i zapošljavanju vlastitih profesionalaca s programima okrenutim esperantskim društvima.

ZAKLJUČAK

Uspoređujući ove rezultate s rezultatima prijašnjih anketa može se reći da se u društvima ne događa ništa novo. Rad uglavnom stagnira. Rijetka su društva u kojima se aktivnost intenzivnije odvija. Financijski problemi očito u dobroj mjeri kreiraju rad, ali prisutna je i velika fluktuacija članstva. Obično se rad svodi na nekoliko entuzijasta koji obavljaju formalne poslove. Osjeća se prilično nizak nivo poznavanja esperanta. Društva očekuju da poticaj za rad dobivaju od SEH-a. Očito je da je jedan od glavnih zadataka SEH-a u narednom peridu orijentacija na probleme društava i pomoć u radu. Samo tako moguće je spriječiti daljnje osipanje članstva i gašenje rada pojedinih društava. Naravno, SEH može reagirati i pomoći samo tamo gdje postoji interes i volja za radom, dok teret organizacije rada moraju preuzeti sama društva. Ukoliko se u tome uspije, dogodine možemo očekivati bolje rezultate.

(Pripremio: Neven Pufnik)

UTILE kaj INTERESE

Redaktas Ljiljana Pranjić

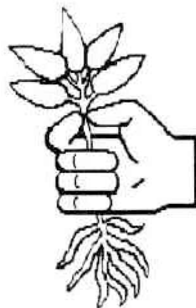
SVJETSKA DECENIJA KULTURNOG RAZVOJA (1988–1997)

Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglasila je period između 1988. i 1997. godine Svjetskom decenijom posvećenom razvoju kulture. Pokrovitelji ove akcije su Ujedinjeni narodi i UNESCO. Osnovni zadaci koje bi države, organizacije i pojedinci trebali, dobrovoljnim angažiranjem, ostvariti u tom periodu su: priznavanje kulturne dimenzije razvoja, afirmacija i obogaćivanje kulturnih identiteta, omasovljenje sudjelovanja u kulturi i *unapređivanje međunarodne kulturne suradnje.*

DAN ZAŠTITE ČOVJEKOVE OKOLINE (5. lipnja)

U kalendaru svjetskih događanja sve je značajniji i prisutniji Svjetski dan čovjekove okoline. Tog se dana posebnim aktivnostima izražava zainteresiranost i briga za očuvanje i unapređenje čovjekove životne sredine i cijele planete. Generalna skupština je za dan obilježavanja odabrala 5. lipnja, dan kada je 1972.

godine u Stockholmu počela rad Konferencija UN, čiji je rezultat bio Program UN za čovjekovu okolinu.

ĈINIO

En Liŭĝoŭ fondiĝis „Internacia Informŝanĝa Centro" por stimuli la aplikadon de Esperanto en ekonomio, scienco, tekniko, komerco k.s. Skribu al centro ĉe Yufeng-a Kesto, Liŭĝoŭ.

La revuo de Ĉina Mikrokomputilista Asocio nun havas Esperantan titolon, *La mondo de la miniatura komputero*, dum dokumenta filmo *La antikva urbo Dali*, pri loko sur la Silka Vojo, estas nun spektebla ankaŭ en Esperanto.

ESPERANTSKA RUBRIKA U „VEČERNJEM LISTU"

Zbog promjena u koncepciji „Večernjaka" i stalna rubrika za esperantiste, koja je četvrtkom izla–

zila na „duplerici", mijenja svoj oblik.

Rubrika će izlaziti i dalje, ali nema više ustaljen dan, mjesto i obim izlaska. U principu je dogovoreno da najčešće izlazi srijedom. No, događat će se da izostane ili pak da i dva puta tjedno u okviru stranica „Magazin" budu objavljene novosti iz esperantskog svijeta.

Ove promjene utječu i na sadržaj rubrike pa molimo esperantska društva i pojedinačne dopisnike da šalju tekstove koji nisu vezani uz određeni datum. Tekstove za rubriku i dalje će priređivati Judita Rey Hudeček, kojoj možete pisati na adresu Saveza za esperanto Hrvatske ili se javiti telefonon (041/ 429 566) svakog radnog dana do 15 sati.

ESPERANTO KAJ TURISMO

Multaj landoj, regionoj kaj urboj eldonis jam turismajn broŝurojn kaj prospektojn en Esperanto. Ekde nun estas havebla novkompilita listo (katalogo) pri la ĝisnune konataj eldonoj mondskale. Estas rekomendinde peti prospektojn en Esperanto por vojaĝceloj aŭ por eksterlandaj amikoj, kaj montri ilin al oficialaj instancoj kaj turismaj oficejoj por atentigi ilin pri la valoro kaj utileco de Esperanto.

Petu pliajn informojn aŭ/kaj sendu turismajn propagandilojn al: Komisiono „Esperanto kaj turismo", c/o C. Borremans, Niedersachsenweg 9 A, D-2110 Buchholz 5.

LJETOVANJE U STRUGI

Savez esperantista Makedonije i Dječje odmaralište „25. maj" iz Struge bit će i ove godine organizatori Ljetne škole esperanta za djecu i omladinu (14-28. 08. 1989. god). Smještaj je u 12-krevetnim sobama, a cijena cijelog aranžmana, koji obuhvaća pun pansion, nastavu 2 sata dnevno, izlete, organizaciju društvenih večeri i slično, iznosi svega 700.000 din. Sve informacije i prijave: Judita Rey Hudeček, 32. divizije 45, Zagreb.

PROPONO PRI KALENDARO

Ja ekzistis nenio pli facila por lerni ol nomoj de monatoj. Simple, logike kaj lerneble - januaro, februaro, marto....

Sed, Esperanto prenis ilin rekte el la tradiciaj vortoj de okcidentaj lingvoj kaj al neŭropanoj ili viciĝas tute senorde kaj neregule. Japanoj, ĉinoj, koreanoj... renkontiĝas kun kroma ĝeno lernante ilin ĉar ili devas parkeri 12 specialajn radikojn kaj ilian vicon.

Kial klarigi al neeŭropa E-komencanto ke septembro estas la naŭa monato kaj oktobro la deka? Oni ne povus atendi de ili konon de latinaj kulturo kaj lingvo.

Tial aperis proponoj ŝanĝi nelogikajn nomojn al pli facile lerneblaj kaj memoreblaj - unu el proponoj estas de s-ro Ŝiger Ujeki el Japanio kiu proponas jenon: januaro estu unuato, februaro duato, marto triato .... daŭre kvarato, kvinato ... dekunuato, dekduato. Simple, ĉu ne? Same

tiukaze datojn oni skribus nur per ciferoj (ekz. la 1-an de februaro 1989 estus 1/2/1989).

Krome, ankaŭ tiuokaze ŝanĝendus nomoj de semajntagoj (kiuj ankaŭ al kroatoj ne estas facile lerneblaj). Propono estas: semunuo, semduo, semtrio ... semseso, semsepo.

Nomoj de monatoj kaj semajntagoj estas ĉiutage uzataj vortoj kaj faciligo multe helpus al neeŭropanoj en la lernado de du serioj da nomoj.

AMIKECA TURISMO – KREAJ FERIOJ

Internacia Kultura Servo, kunlabore kun Buroo por Eŭropa Interkompreniĝado el Hamburgo, eksperimente organizis internacian turisman aranĝon por neesperantistoj, kies provizora nomo estis „Amikeca Turismo". La aranĝo okazis en Zagrebo inter la 21-a kaj la 28-a de marto 1989. Partoprenis ĝin dudeko da diversaĝaj personoj el FR Germanio, Aŭstrio, Usono, Italio kaj Jugoslavio. Krom la kutima turisma oferto ili ĉiutage posttagmeze havis komunan kurson de Esperanto laŭ la Zagreba Metodo kaj plurajn komunajn kreivajn aktivecojn. La spertojj kaj la rezultoj estas pozitivj kaj kuraĝigaj kaj IKS decidis plu evoluadi tian turisman aktivadon.

„LA ESPERO"

Ĉiun movadon oni rekoneblas laŭ ĝiaj simboloj. Unu el la ĉefaj estas himno.

Esperanto jam estas 102-jarulo. Ĝiaj simboloj ankaŭ fariĝis olduloj.

Tial la himno de nia movado al iuj ŝajnis esti eksmodiĝita. Al ili kontraŭstaras tiuj kiuj muzikon de la himno konsideras gajiga kaj fortiga. Unuaj tamen opinias ke melodio ne konformas al la paca teksto kaj pledas ke oni havigu novan, majestran kaj pacinstigan melodion. Aliaj rediras ke malnova muziko estas entuziasmiga kaj ke, ĝuste ĝenanta efiko de marŝo estas gajiga, nur ĝin fiuzis militistoj..... Kaj tiel plu, kaj tiel plu.

La tuta melodimilito estas belega ĉar montras ke esperantistoj havas neniuj aliajn gravajn problemojn por solvi kaj ke ekzistas nenio alia porbatalinda.

POZIV NA PRETPLATU

jugoslavia stelo
OFICIALA ORGANO DE JUGOSLAVIA ESPERANTO LIGO

Zajednički list esperantista Jugoslavije ušao je u treću godinu svog izlaženja. Pretplata za 1989. godinu (4 broja) uplaćena do 01. 06. o. g. iznosi 10.000 din za pojedinačnu pretplatu, odnosno 7.500 za kolektivnu (najmanje 10 primjeraka). Nakon 01. 06. pojedinačna pretplata će iznositi 16.000 dinara, a kolektivna 12.000.

NAOČALE ZA AFRIKANCE

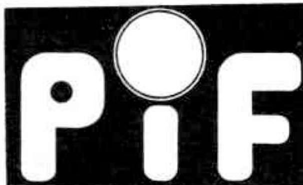
Kad mi imamo toliko problema, koliko ih tek imaju Afrikanci? Uz vrlo mali napor i mi bismo im mogli pomoći. Jedan od velikih problema Afrikanaca je – kupovina naočala. Naočale su skupe.

Esperantisti su se dosjetili da im pomognu skupljajući stare okvire naočala. Sigurno u vašim ladicama imate koji suvišni par. Akciju će voditi Jugoslavenski crveni križ koji

će brinuti o transportu naočala do Afrike.

Za sada pripremite kutiju u esperantskom klubu i prikupite stare naočale sa i bez stakla. Detalji slijede.

22. PIF

22. međunarodni festival kazališta lutaka PIF održat će se u Zagrebu 25–31. 08. ove godine. Sudjelovat će dvadesetak teatara iz 15 zemalja. Prva tri dana posvećena su predstavama na esperantu. Za sve informacije, kao i za moguću rezervaciju smještaja, možete se obratiti organizatoru: Međunarodni centar za usluge u kulturi, 41000 zagreb, Amruševa 5/1, pp 499; tel. (041) 424-660.

INSTRUKCIARO
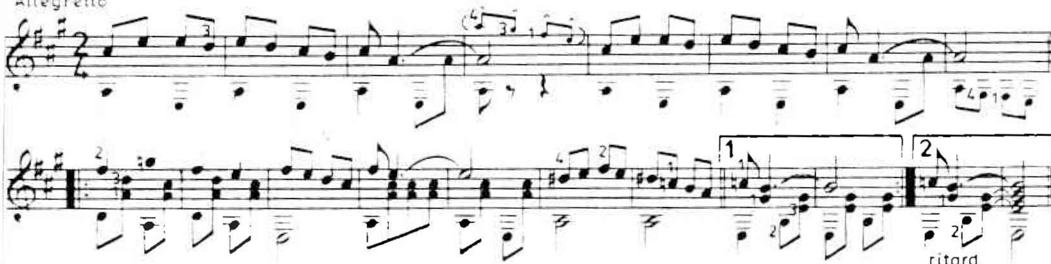
por kursgvidantoj uzantaj la Zagreban Metodon

Intrenacia Kultura Servo (IKS) eldonis ĉi „Instrukciaron", verkitan de Z. Tišljar, kiel kompletigan parton de la Zagreba Metodo. Ĝi antaŭ ĉio estas praktika helpilo por ĉiuj kiuj gvidas aŭ intencas gvidi Esperanto-kurson al iu ajn grupo laŭ la zagreba instrumetodo. En ĝi oni trovas instrukciojn pri organizado kaj realigado de kursoj kaj ekzamenoj, solvojn de ekzercoj el la lernolibro, aron da ekzercofrazojn (laŭlecionajn), facilajn legotekstojn, ludojn, rekomendeblajn temojn por verkaĵetoj ktp. La libreton oni povas mendi kaj aĉeti ĉe la eldonisto: IKS, Amruševa 5/1, pf 499, YU-41000 Zagreb.

GASTEJAĈO FINE DE L' VILAĜO

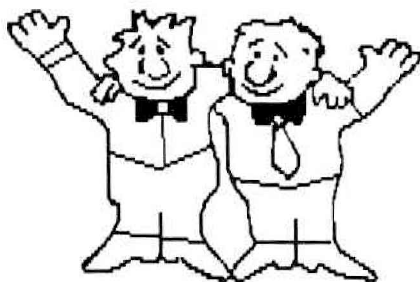
Na kraj sela čađava mehana

Gastejaĉo fine de l' vilaĝo,
Tra fenestro gapas la vizaĝo.
Ruĝa vino, ruĝaj la okuloj,
Jen la dono de l' vilaĝjunuloj.

El kafejo stumble mi eliras
Strangajn stratojn ĉie mi trairas.
Kie, diable, estas domo mia?
Strato, strato, estas vi ebria!

Jen la luno kiel ĝi moviĝas,
Traĉiele gaje balanciĝas,
Per okuloj ŝerce okulumas,
Eĉ la luno kun mi amindumas.

Tradukis membroj de Studenta Esperanto-Klubo el Zagreb

Li Bai

ANTAŬ DRINKO

Jen – Rivero Flava fluas el ĉielo al la maro,
entorentas kaj neniam sin returnas al la ter',
jen – spegulo nia brila plendas pri la blanka haro,
silke nigras ĝi matene, neĝe blankas je vesper'.
Oni vivas, oni devas do la vivon ĝui tute,
verŝu, svingu la pokalon al la Luno drinksalute,
donis la ĉiel' talenton, ĝi ne batos eble venton,
kaj la mon' revenos eble, kiun mi disĵetis ŝute.
Ŝafon rostu, bovon buĉu, maĉu, manĝu, drinku, suĉu,
lasu, ke mi trinku tricent vinpokalojn avidglute!
Ĉen–Fu–Ĉi, Dan–Ĉiu,
drinku kaj ĝojkriu,
drinku neĉesante!
Kaj orelojn donu al mi kaj min aŭdu vinon psalmi,
vin amuzi kante!
Sonorilo, voĉ' tambura, riĉa rizo, jen nenio!
Mi eterne volas drinki kaj ebrii sen konscio!
Kial saĝon oni ĉasas? Scio, gloro, ĉio pasas,
kaj senmortas nur Li Bai, se li drinkis ĝis ebrio!

